

Omat rajat ja turvaohjeet

Jokaisella ihmisellä on oikeus omaan kehoonsa. Se tarkoittaa, että myös sinä päätät itse, kuka saa koskettaa sinua.

Sinä saat myös päättää, mihin paikkoihin toinen ihminen saa koskettaa sinua. Päätät myös, millä tavalla hän voi koskettaa sinua.

Jos et halua, että toinen halua sinua, voit sanoa hänelle, että et halua halata.

Jos et pidä siitä, että toinen taputtaa sinua olkapäähän, saat kieltää sen.

Jos joku kampa hiuksiasi liian kovaa, voit pyytää häntä olemaan hellempi.

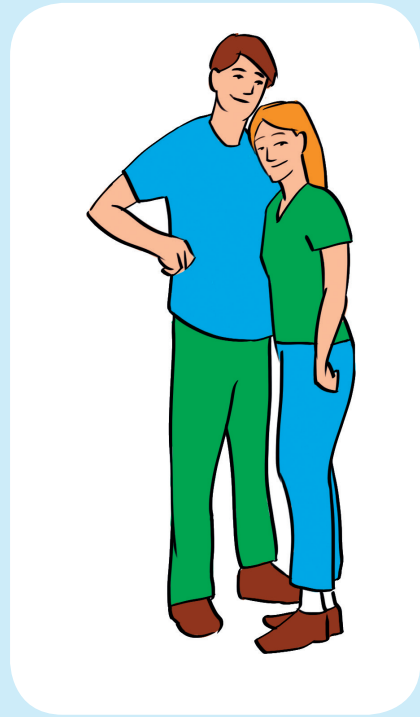
Sinä saat itse päättää,
kuka saa tulla lähellesi.
Saat myös päättää,
milloin lähellesi saa tulla.

Sama kosketus voi
tuntua erilaiselta eri aikoina.
Se, miltä kosketus tuntuu,
voi riippua siitä,
millainen olo sinulla on
tai millainen tunne sinulla on.

Et ehkä halua istua
aina käsi kädessä
ja lähekkäin rakkaasi kanssa,
vaan välillä haluat istua
itseksesi ja ilman häntä.

Aina ei tunnu kivalta,
että äiti tai mummo
silittelee päätäsi.
Joskus se taas tuntuu
hyvältä ja mieluisalta.

On ihan oikein,
että tarvitset omaa tilaa.
Yhtä oikein on,
että tarvitset toisen
ihmisen kosketusta.

Jokaisella ihmisellä on oikeus omiin rajoihinsa. Siksi myös sinun pitää kunnioittaa muiden rajoja sekä päätöksiä ja haluja. Muilla ihmisillä on oikeus päättää, kuinka lähelle heitä saat mennä tai millä tavalla saat koskettaa heitä.

Jos haluat koskettaa toista ihmistä, sinun pitää pyytää häneltä siihen lupa.

Jos hän antaa luvan, voit koskettaa häntä.

Jos hän kieltäytyy, et voi koskettaa häntä.

Hyvä ja paha kosketus

On olemassa
erilaisia kosketuksia.
Oletko huomannut,
että osa kosketuksista
tuntuu hyvälle
ja jotkut kosketukset
tuntuvat pahalle?

On hyvä tunnistaa,
mikä on hyvä kosketus
ja mikä on paha kosketus.

Kun joku koskettaa sinua,
tunnet itse, minkälainen olo
kosketuksesta tulee.

Onko se hyvä olo
vai onko se paha olo?
Luota omaan tunteeseen.

Hyvä kosketus

Hyvä kosketus on
hellä ja tuntuu hyvälle.
Hyvä kosketus antaa
turvallisen olon
ja sitä haluaa usein lisää.

Toinen kunnioittaa rajojasi,
jos hän on pyytänyt sinulta
luvan koskettamiseen
ja hänellä on hyvä kosketus.
Hyvä kosketus antaa
hyvää oloa ja pidät siitä.

Hyvästä kosketuksesta on
kiva kertoa muille,
eikä sitä tarvitse salailla.
– Millaisesta kosketuksesta
sinä tykkäät?
– Kenen kosketus on
sinusta hyvää kosketusta?

Paha kosketus

Paha kosketus tuntuu pahalle ja siitä tulee usein hämmentynyt olo. Paha kosketus on sellainen kosketus, jota et halua lisää, vaan tahdot pois koko tilanteesta.

Pahasta kosketuksesta tulee turvaton ja epämiellyttävä olo. Paha kosketus ei kunnioita rajojasi.

Paha kosketus on sellainen kosketus, johon et ole antanut lupaa. Se voi olla myös kosketus, jota et halua saada ja josta et tykkää.

Pahasta kosketuksesta on vaikea puhua.

Koskettaja voi sanoa, että et saa puhua siitä, että hän koskettaa sinua.

Hän voi myös pyytää, että kosketus on yhteinen salaisuus.

– Millaisesta kosketuksesta sinä et tykkää?

– Kenen kosketus on sinusta paha kosketus?

Turvaohjeet

Jos joku koskettaa sinua
sellaisella tavalla,
josta et tykkää,
toimi näin:

1. Sano EI!

Sano Ei! kuuluvasti,
selkeästi ja varmasti.

2. Poistu paikalta

Lähde tilanteesta pois.

3. Kerro jollekin

Kerro tapahtuneesta aina
jollekin sellaiselle ihmiselle,
johon luotat.

